

Vanhusneuvoston kokous 3/2020

Aika: 11.3.2020 klo 12.35-15.50
Paikka: Valtuustotalo, Vihreän liiton ryhmähuone

Kutsutut:

Puheenjohtaja

Olli Männikkö

Jäsenet

~~Marja-Liisa Lahtinen~~ Kaija Viitakoski

~~Gustav Bask~~ ei myöskään sijainen

Kerttu Perttilä

Kalevi Kivistö

Matti Passinen

Katri Rannisto

Hannu Viitanen

Anu Helle

Lasse Hoffman

Riitta Lahikainen

Pentti Walkama

Asiantuntijajäsenet

~~Susanna Tommila~~ ei myöskään sijainen

Matti Lyytikäinen (klo 15.15-15.50 asia 10)

Sirpa Immonen (klo 12.30-15.45)

Kari Sirviö

Sirkku Wallin poistui klo 14 (asian 6 aikana)

Kh:n edustaja

Maria Guzenina poistui klo 14.45 (asian 6 aikana)

Sihteeri

Maria Rysti

Muut:

Sarri Nuorivaara, Marja-Leena Polvinen (asiat 1-5)

Niina Savikko (asia 6)

1. Kokouksen avaus

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 12.35

2. Kokouksen osanottajat, laillisuus ja päätösvaltaisuus

Todettiin osallistujat sekä kokous lailliseksi ja päätösvaltaiseksi.

3. Työjärjestyksen hyväksyminen

Hyväksyttiin työjärjestys.

4. Pöytäkirjantarkastajan valinta

Valittiin pöytäkirjantarkastajaksi puheenjohtajan lisäksi Riitta Lahikainen.

5. Espoon keskuksen palvelukeskuksen fyysisen toimintakyvyn edistämisen konsepti

Nestorin palvelupalvelupäällikkö Sarri Nuorivaara ja fysioterapeutti Marja-Leena Polvinen esittelevät konseptia ja sen kehittämistä. Espoon keskuksen palvelukeskus on muuttanut syksyllä 2019 Espoontorin kauppakeskukseen. Palvelukeskuksiin ei ole jonoja, ja asiakkailta saadaan suoraa palautetta palveluista. Palvelukeskukset toteuttavat osaltaan vanhuspalvelujen strategisia tavoitteita. Palvelukeskusten tavoite on etenkin tarjota ennaltaehkäiseviä toimintoja ikääntyneille espoolaisille. Palvelukeskuksen asiakkuudet jakautuvat pärjääjä-, yhteistyö-, tuki- ja huolenpitoasiakkaisiin. Ikääntynyt pärjääjäasiakas saattaa äkillisesti joutua tilanteeseen, jossa toimintakyky hetkellisesti heikentyy esimerkiksi tapaturman takia. Ikääntyneen toipumiseen ja toimintakyvyn palauttamiseen voidaan vaikuttaa. Tähän ryhmään kuuluvia henkilöitä valittiin Espoon keskuksen palvelukeskuksen fyysisen suorituskyvyn pilottiin syksyllä 2019. Pilotissa oli 4 tapaamista 6 kuukauden aikana. Pilottiin osallistui 7 asiakasta, joista yksi keskeytti. Tapaamisissa tehtiin toimintakyky testi ja haastattelu sekä opastettiin kuntosalilaitteiden käyttöön. Asiakkaan arjen haasteita arvioitiin ja kullekin laadittiin oma harjoitusohjelma. Harjoitukset saattoivat liittyä esimerkiksi lattialta ylösnousuun. Pilotin osallistujille tehtiin välitestaus, lopputestaus ja jatkosuunnitelmat. HUR -kuntoilulaitteet antavat tuloksia asiakkaan toimintakyvystä ja kaatumisriskistä. Tasapainoon vaikuttavat monet eri tekijät. Ikääntyessä kykyyn tehdä liike hallitusti vaikuttaa hermoston herättely esimerkiksi, kun henkilö nousee istumasta ja lähtee liikkeelle. Pilotissa testattiin mm. kaatumisriski, kävelynopeus, alaraajojen lihasvoima ja kokonaisvaltainen elämänlaatu. Useiden osallistujien tulokset paranivat paljon. Moni sellainen, joka ei ollut aiemmin harrastanut liikuntaa, alkoi liikkua säännöllisesti. Lisäksi sovitut tapaamiset ohjaajan kanssa koettiin merkityksellisiksi. Todettiin myös, että fyysisen toimintakyvyn parantuessa asiakkaat innostuivat myös sellaisista harrastuksista, joista he olivat aiemmin jo luopuneet. Palvelukeskuksissa järjestetään myös avoimia ohjattuja liikuntaryhmiä. Laurea amk:n opiskelijat pitävät etäyhteydellä ohjattuja liikuntahetkiä Espoon keskuksen palvelukeskuksessa. Tavoitteena on lisätä ja laajentaa toimintaa myös muihin palvelukeskuksiin ja ehkä esimerkiksi sairaalaan. Liikkeiden toistoja tehdessä ihmiselle mallintuu liikeratoja, joiden avulla liikkumisesta tulee helpompaa. Tavoitteena on laajentaa pilotoitua toimintaa syksyllä Tapiolan palvelukeskukseen. Erilaiset toimintakyvyn harjoittamisen käyntikerrat tilastoidaan palvelukeskuksissa. Esimerkiksi Soukan palvelukeskuksessa on tällä hetkellä 21 erilaista fyysisen toimintakyvyn harjoittamisen toimintaa. Fyysisen toimintakyvyn lisäksi panostetaan mm. sosiaaliseen ja psyykkiseen toimintakykyyn. Tavoitteena on saada ikääntyneille yksilölliset hyvinvointisuunnitelmat.

Käsittelystä: kommentti: on tärkeää uskoa itseensä, kun tekee harjoitteita, ettei ikääntyvä koe epävarmuutta. Espoonlahden kuntosaliryhmään on ollut tungosta, samoin Espoon keskuksen tuolijumppaan. Tämä on iloinen asia! Kysymys: tehdäänkö liikuntatoimen kanssa yhteistyötä? Vastaus: kyllä tehdään. Yhteistyötä tehdään myös Seniori-Vamoksen, kotihoidon, sairaalan ja Nestorin ennakoivien palvelujen kanssa yhteistyötä. Kommentti: tämä on äärimmäisen tärkeä asia, jotta tulevaisuudessa voidaan hoitaa kaikki apua tarvitsevat vanhukset. Moni vuoteessa oleva olisi voinut pysyä omatoimisena, mikäli tällaista toimintaa

olisi ollut jo aiemmin. Myönteisen propagandan tulisi olla voimakkaampaa, jotta ihmiset lähtisivät kuntosalille. Tulisiko tutkia, miksi ihmiset eivät käy kuntosalilla. Viestintää pitäisi aina liittyä innostusta kuntosalille. Kysymys: kuinka monta fysioterapeuttia kaupungin palveluksessa on? Vastaus: tarkkaa tietoa ei nyt ole antaa, mutta fysioterapeutteja on myös kotihoidossa, sairaalassa ja terveysasemilla. Sen sijaan, että asiakkaan kotiin menisi fysioterapeutti, voisi asiakas tulla palvelukeskukseen tapaamaan fysioterapeuttia sopivampaan ympäristöön. Kommentti: olisi tärkeää saada ihmiset motivoitua säännölliseen liikuntaan. Kysymys: miksi Haukilahden palvelukeskuksessa ei ole henkilöstöä? Vastaus: Tapiolan palvelukeskuksessa on kaksi työntekijää, joista toinen käy välillä Haukilahdessa. Selvitetään asiaa. Kommentti: esitetystä asiasta välittyä välittäminen ihmisestä. Miten voitaisiin löytää sellaiset ihmiset, jotka ovat vaarassa syrjäytyä kotiinsa? Vastaus: on hyviä esimerkkejä siitä, kuinka on saatu houkutelua yksinäisyysriskissä olleita henkilöitä palvelukeskuksiin ja myös yhdistyksiin toimimaan. Kommentti: hyvä ja asiallinen esitys. On havainto, että ihmiset aloittavat liian myöhään kuntosalikäynnit. Ohjausta pitäisi olla enemmän, että ihmiset ymmärtäisivät, että kuntosalilla pitää käydä säännöllisesti ja jatkuvasti. Mitä tälle voisi tehdä? Espoon keskuksen kuntosalilla oli siirretty ikääntyneiden kuntosalivuoro iltapäivästä aamuun, mikä ei ollut hyvä ratkaisu.

Päätös: merkittiin esitys ja käyty keskustelu tiedoksi.

6. Vanhusneuvostolta pyydettävät lausunnot sosiaali- ja terveyslautakuntaan

Erityisasiantuntija Niina Savikko esitteli iäkkäiden henkilöiden tarvitsemien palvelujen riittävyys, laatu ja omavalvonta 2019 -dokumenttia. Vanhuspalvelulaki velvoittaa kunnan keräämään palautteita palvelujen laadusta ja riittävydestä ja arvioimaan iäkkäiden henkilöiden tarvitsemien sosiaalipalvelujen riittävyttä ja laatua. Espoon väestö vanhenee edelleen. Palvelujen peittävyys on Kuusikko -kuntien alhaisin, toisaalta Espoon ikääntynyt väestö on keskimäärin terveempi ja toimintakykyisempi kuin muissa Kuusikko -kunnissa. Havaintoja: palvelujen piiriin on päässyt pääasiassa viiveettä lain edellyttämässä määrärajoissa. Vanhusten palvelujen henkilöstömäärä kasvoi 24:llä työntekijällä vuonna 2019. Henkilöstön saatavuus on suuri haaste. Vuokratyövoiman käyttöä tulisi vähentää ja ennaltaehkäiseviä palveluja tulisi lisätä. Suurimmat kustannukset ovat pitkäaikaishoidossa, kulut eivät ole juuri kasvaneet viime vuosina. Selvitetään, tarvitaanko Espooseen kolmas muistipalvelukeskus. RAI -vertailun perusteella Espoon kotihoidon ja pitkäaikaishoidon laatu on monella indikaattorilla mitattuna Suomen keskiarvoa parempaa. Kehittämiskohteiksi kuitenkin nousivat ravitsemuksen turvaaminen ja kotiympäristön turvallisuuden parantaminen.

Käsittelystä: asuuko kotona liian huonokuntoisia? Vastaus: Espoossa on lautakunnan hyväksymät kriteerit, joiden mukaan toimitaan. Kuolleisuustilastojenkin valossa täytyy tarkastella jatkossa palvelutarvetta. Se, että väestö ikääntyy, ei suoraan tarkoita, että palvelutarve kasvaa vastaavasti. Kommentti: ehdotetut toimenpiteet vaikuttivat hyviltä. Kotihoidossa lääkehoitoon liittyviä virheitä on paljon. Henkilöstön koulutus on tärkeää. Vastaus: koneellinen lääkkeenjako saattaa vähentää virheitä, lääkkeenjako on jatkuvan koulutuksen kohde. Espoossa uusien hoitajien täytyy osallistua lääkehoitokoulutuksiin. Kysymys: pitkäaikaishoidossa on kaatumisia. Vastaus: pitkäaikaishoidossa on hauraita vanhuksia, joita ei kuitenkaan haluta kahlita vuoteeseen. Jonkin verran kaatumisia siis tapahtuu. Kysymys: mitä tarkoittaa RAI-vertailu Suomen vastaavan kokosiin yksiköihin? Vastaus: tätä on kysytty THL:lta. Raportointitapa THL:sta on muuttunut vuoden aikana. Ei ole saatu vastausta, mihin yksiköihin Espoon kotihoitoa verrataan. Kommentti: lääkehoito nousee

usein. Yliääkinnän haitoista on tietoa. Seurataanko Espoossa asiakkaiden lääkitystä, jotta lääkitys olisi mahdollisimman pieni? Vastaus: pitkäaikaishoidossa tietous asukkaan kokonaislääkityksestä on helpommin käsissä kuin kotihoidossa. Kuitenkaan ei uskota, että kotihoidossa olisi tahallista yliääkitystä. Kommentti: on kuultu paljon palautetta kotihoidosta ja pitkäaikaishoidosta. Lääkevirheitä on liikaa. Kaikki lääkkeet eivät sovi annosjakeluun. Kaikki ihmiset eivät reagoi hyväänkään ravitsemukseen. RAI on hyvä mittari, mutta miten henkilöstön vaihdokset vaikuttavat? Saavatko kaikki työntekijät riittävän koulutuksen? Entä kielitaito? Espoossa on paljon vieraskielisiä työntekijöitä, jotka eivät osaa suomea/ruotsia riittävästi, eivätkä hallitse maan kulttuuria. Vastaus: RAI -tulokset ovat melko luotettavia. Työntekijä ei pääse tekemään RAI -arviointeja, ellei hän ole käynyt koulutuksia tai ei tunne asiakasta. Vanhuspalvelulaissa mainitaan omavalvonnasta, että toimintayksikön johtajan on huolehdittava omavalvonnasta ja sen suunnitelmasta. Suunnitelmaa varten tulee kerätä palautetta asiakkailta ja läheisiltä. Jos toimitaan lain mukaan, ja omavalvontasuunnitelma on aidosti tehty ja sitä toteutetaan, asioiden pitäisi olla melko hyvin. Henkilöstön vaihtuvuuden osalta kaupunki voisi varata työntekijöille työsuhteasuntoja. Vastaus: omavalvontasuunnitelmien laatimisen pohjaksi on laadittu n. kattosuunnitelma, josta on johdettu yksiköiden suunnitelmat. Suunnitelmat on luettavissa Espoon www-sivuilta. Kommentti: pitkäaikaishoidon tarkastuskäynneillä pitäisi korostaa yhteistä halua saada ikääntyneiden palvelu kuntoon eikä pitäisi kysellä, tunnetaanko yksikössä pyköliä. Kysymys: miten esittää huoli iäkkäästä, jonka nimeä ei tiedä? Tässä tapauksessa poliisi oli noutanut sekavan vanhuksen. Vastaus: yleensä sosiaali- ja kriisipäivystys ilmoittaa Nestorille palvelutarpeenarviointia varten ko. henkilöstä.

Päätös: merkittiin esitys ja käyty keskustelu tiedoksi. Vanhusneuvoston lausuntotoimikunta laatii luonnoksen lausunnoksi. Lausunto tarvitaan huhtikuun lautakuntaan.

7. Muistiseminaari 13.5.2020

Seniorineuvonta Nestori järjestää keskiviikko 13.5.2020 klo 8.00–12.30 muistiasioihin erikoistuneen seminaarin, jossa perehdytään espoolaiseen muistipolkuun sekä muistisairaiden palveluihin ja hoitoon. Asiantuntijapuheenvuorojen lisäksi kuullaan omakohtaisia kokemuksia muistisairaana omaiselta. Miltä tuntuu, kun läheinen sairastuu? Millaista tukea ja apua omaiset toivovat saavansa? Tilaisuus on kohdennettu ammattihenkilöille, mutta vanhusneuvostosta kutsutaan 1-2 jäsentä tilaisuuteen. Paikkatiedot ja ilmoittautumislinkki lähetetään myöhemmin.

Päätös: merkittiin tilaisuus tiedoksi ja nimettiin vanhusneuvoston edustajiksi tilaisuuteen Kaija Viitakoski, Kerttu Perttilä, Katri Rannisto ja Pentti Walkama.

8. Tampereen vanhusneuvoston kutsu

Tampereen vanhusneuvosto kutsuu Kuusikko -kuntien vanhusneuvostojen työvaliokunnat vieraakseen kesäkuun ensimmäisellä viikolla. Ohjelmassa on keskustelu ja lounas ja niiden jälkeen tutustuminen Muumimuseoon.

Päätös: merkitään kutsu tiedoksi ja nimettiin Olli Männikkö, Kaija Viitakoski, Kerttu Perttilä, Anu Helle ja Maria Rysti edustamaan Espoon vanhusneuvostoa.

9. PKS -vanhusneuvostojen tapaaminen

PKS -vanhusneuvostojen tapaaminen järjestetään Espoossa, valtuustosalissa tiistaina

20.10.2020 klo 13-16.

Päätös: merkittiin tilaisuus tiedoksi.

10. Edellisessä kokouksessa käsiteltyjen asioiden eteneminen

10.1 Vanhusneuvoston lausunto pitkäaikaishoidon valvontasuunnitelmasta

Todettiin annettu lausunto.

10.2 Kannustuskirjoitus influenssarokotuksen ottamisesta

Todettiin puheenjohtaja Olli Männikön ja vanhusten palvelujen johtaja Matti Lyytikäisen [kirjoitus](#) Länsiväylä -lehdessä 19.2.2020.

10.3 Tapiolan opastuksen parantaminen

Edellisessä kokouksessa päätettiin, että vanhusneuvosto kääntyy Ainoan kauppakeskuksen puoleen ja pyytää parantamaan näkövammaisten opasteita kauppakeskuksessa. Sirkku Wallin on laatinut kirjelmäluonnoksen vanhusneuvostoa varten kauppakeskukselle, että se korjaa ja täydentää näkövammaisten opasteraidat.

Todettiin, että hyväksytään luonnos ja kysytään vammaisneuvostolta, haluaako se myös tulla lähettäjäksi.

10.4 Vanhusneuvoston edustus lautakuntiin

Edellisessä kokouksessa päätettiin laatia ehdotus kaupunginvaltuustolle asiasta. Selvitetään aiempia asiaan liittyviä päätöksiä. Luonnoksen muotoilee lausuntotoimikunta. Myös muut vanhusneuvoston jäsenet voivat lähettää puoltavia asioita puheenjohtajalle ehdotusta varten. Aikataulu päätetään myöhemmin.

Lasse Hoffman on selvittellyt asiaa, ja hän voisi saada materiaaleja käyttöön, joita voisi hyödyntää asiassa. Vanhusneuvoston edustus voisi olla myös lautakunnan kutsuma asiantuntija.

11. Toimialojen ja konserniesikunnan ajankohtaiset asiat ikääntyneen väestön näkökulmasta

11.1 ~~Sivistystoimi/ Susanna Tommila~~

11.2 ~~Tekninen ja ympäristötoimi/ Sirkku Wallin~~

11.3 Konserniesikunta/ Kari Sirviö

Kulkukeskuksesta on tehty nyt väliaikainen sopimus, koska varsinainen kilpailutusvalinta on mennyt markkinaoikeuteen. Nyt avataan ilmoittautuminen ajoneuvoista. Kilpailutuksen valinnassa painotettiin laatua 75%:lla ja hintaa 25%:lla. Tiedoksi myös, että päivätoiminnan kuljetukset on porrastettu. Tästä on saatu hyvää palautetta.

11.4 Sosiaali- ja terveystoimi/ Sirpa Immonen ja Matti Lyytikäinen

Korona -virus puhuttaa. Tärkeintä on pestä käsiä ja ehkä välttää lähikontakteja ja suuria kokoontumisia. Espoo noudattaa THL:n ohjeita. Pandemia -ohjeita on päivitetty. Ikääntyneiden asumiseen liittyvät ohjeistukset tarkistetaan. Ohjeistus noudattaa pandemiaohjeistusta. Suomessa torjutaan epidemiaa tällä hetkellä. Myös influenssaepidemia on meneillään. Ensisijaisesti koronavirus leviää pisaratartuntana.

Käsittelystä: miten yhdistysten kokoontumisissa pitää menetellä koronaviruksen takia?

Vastaus: noudatetaan THL:n ohjeita. Tällä hetkellä tärkeintä on huolehtia käsien pesusta.

THL:n ohjeistuksen mukaan sairaana ei pidä mennä vierailulle hoivakoteihin eikä töihin.

Kaupungin yksiköissä on olemassa suunnitelmia, jotka otetaan tarvittaessa käyttöön.

Suunnitelmia on mm. sen varalle, mitä toimintoja ajetaan alas ja, miten työntekijöitä

mahdollisesti siirretään toisiin yksiköihin. Kysymys: pitkäaikaishoidon

asiakastytyväisyyskysely on suunniteltu maaliskuulle. Voiko sinne mennä avustamaan?

Vastaus: ei vielä tiedetä. Kommentti: on hyvä korostaa hyvää ravitsemusta, riittävää unta ja ohjeiden noudattamista. Kommentti: selkokieleisiä ohjeita tarvitaan. Kysymys: miten pakkasen vaikuttaa? Vastaus: arvio on, että ihmiset liikkuvat vähemmän, pakkasella ei ehkä olisi muuta vaikutusta. Kysymys: entä, jos yksinasuva epäilee sairastuneensa. Mitä pitää tehdä? Vastaus: voi olla yhteydessä puhelimitse terveysasemalle, jos oireet ovat hankalat. Kyseessä voi olla myös tavallinen ylähengitystieinfektio (tämän päivän ohje).

12. Muut asiat:

12.1 Tapiolan palvelukeskuksen asiakasraati

Asiakasraati ehdottaa nimenmuutosta palvelukeskukselle. Parempi voisi olla esim. toimintakeskus. Selvitetään asiaa vanhusten palveluissa.

12.2 Tiedoksi: Empatia -yleisöluento 14.4.2020 Sellosalissa. Liitteenä ohjelma.

12.3 Kotitapaturmien ehkäisy

Vanhusneuvoston jäsen Kerttu Perttilä on menossa asiaan liittyvään tilaisuuteen edustamaan vanhusneuvostoa ja tiedusteli, mistä saa tietoa kotitapaturmien ehkäisystä.

Vanhustyönkeskusliitto ry antaa kotitapaturmien ehkäisyyn liittyvistä asioista neuvontaa, neuvontaa löytyy: vanhuus.fi. Sovittiin, että vanhusneuvoston jäsenet voivat viestiä lisäehdotuksia suoraan Kerttu Perttilälle.

Kevään ja syksyn 2020 vanhusneuvoston kokoukset:

Keskiviikkoisin klo 12.30-15.30 (tilat on varattu klo 16 asti):

22.4.2020

13.5.2020 lyhyt kokous ja järjestötapaaminen

2.9.2020

7.10.2020

4.11.2020

9.12.2020

Sykettä Syksyyntä -juhla on Espoon kulttuurikeskuksessa sunnuntaina 11.10.2020

PKS -vanhusneuvostojen tapaaminen Espossa 20.10.2020 klo 13-16

12 Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päättää kokouksen. 15.50

Olli Männikkö
puheenjohtaja

Maria Rysti
sihteeri

pöytäkirjan tarkastaja
Riitta Lahikainen